

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Федішин Т.О. Теоретично-правові аспекти протидії корупції в Україні. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28568/1/Магістерська%20робота%20Федішин%20Т.%20О.%20Прм-22.pdf>
2. Шелест А.Б. Корупція як перешкода у забезпеченні сталого розвитку країни. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/bc1a79e6-906e-43c5-9220-d7a68f6728d6/download>
3. Мосейчук С.В. Правові аспекти реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії корупції в Україні. URL: https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/8.pdf
4. Ворон Д.Л. Права людини у сфері запобігання корупції: проблеми реалізації та перспективи розвитку. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/45-1.pdf>
5. Павлятенко Ю.О. Публічно-управлінські механізми протидії корупції в Україні. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/18420/1/Павлятенко.pdf>

**Невмержицька А.А.,
Науковий керівник: Павліченко І. М.,
Старший викладач кафедри права
та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир**

**СУЧАСНЕ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ**

Юридична освіта в Україні перебуває на етапі трансформації, зумовленої цифровізацією, глобалізацією та євроінтеграційними процесами.

Наслідком перетворень, що відбуваються в державі, є новий погляд: на особистість сучасного юриста, на вимоги, які пред'являються до нього, як до члена суспільства та професіонала, що ставить перед системою юридичної освіти нові завдання. Зараз уже всім зрозуміло: щоб освітній заклад виконував покладені на нього обов'язки щодо якісної підготовки фахівців юридичного профілю, необхідне постійне вдосконалення освітнього процесу, приведення його змісту у відповідність до вимог часу, реалізація особистісно-орієнтованого підходу в підготовці правознавців.

Ринок освітніх послуг є одним із найбільш мобільних ринків, він оперативно підлаштовується та відповідає на запити ринку праці. Маючи на меті випуск конкурентоздатних фахівців юридичного напрямку, ринок впливає на структуру самого навчання у вищих навчальних закладах.

Сучасна освіта має бути орієнтованою на індивідуальні потреби студента, що дозволяє розкрити його потенціал і підготувати до професійних викликів. Різноманітність існуючих методик викладання юридичних дисциплін дає можливість викладачеві обирати ті з них, які не лише будуть забезпечувати високу якість засвоєння учнями навчального матеріалу, а й найбільш повно відповідати його індивідуальним особливостям.

Власне на симбіозі посилення значення теоретичної та практичної складової в процесі навчання наголошується в сучасній юридичній літературі. Так, Н. Янчук зауважує, що історичною особливістю юридичної освіти в Україні є той факт, що в процесі підготовки юридичних кадрів велика увага приділяється теорії права, в той час як проходження виробничої практики носить здебільшого формалізований характер. Зрештою це призводить до того, що навіть при винятковій старанності випускники вітчизняних закладів вищої юридичної освіти володіють лише теоретичними знаннями. З іншого боку, практична складова в юридичній освіті для країн романо-германського типу завжди вторинна. Первинною є юридична методологія, теорія права, загальні та галузеві принципи права, логіка юридичного

мислення. Цілком очевидно, що якщо випускник юридичної школи володіє методологією і теорією права то він легко оволодіє юридичною практикою в певній області. І навпаки, якщо випускник володіє лише практичними навичками в певній вузькій області та не має глибокої теоретичної підготовки, він ніколи не буде гарним юристом [1, с. 315].

У профільній педагогічній літературі розрізняють два види методики: традиційна та інноваційна. Дані методики включають в себе різні кваліфікаційні групи методів, побудованих на дієвому підході до навчання. Згідно окресленої класифікації, існують методи: а) які забезпечують оволодіння навчальним предметом (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні); б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (навчальні дискусії, проблемні ситуації, ділові ігри, творчі завдання, пошук і дослідження, експерименти, конкурси, вікторини і т.п.); в) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності (опитування, залік, іспит, контрольна робота, тестові завдання, питання для самоконтролю та ін.) [2, с. 1002].

Кожен із цих методів має свої особливості і спрямований на досягнення певної мети в ході навчального процесу.

Лекція в системі дидактики вищої юридичної освіти України (та інших країн) - традиційно провідна форма викладання юридичних дисциплін. Це підтверджують і західні оглядачі. У США такою є так звана «система справ» (або кейс-система). Її ще називають «кейс-методом» (case method), однак слід відзначити, що кейс-система (case system) - це ширше поняття. Кейсова методика тісно пов'язана із сократівським (Socratic method) та проблемним методом (Problem method), які нині широко використовуються в американських правничих школах [3, с. 136].

Цей метод достатньо традиційно використовують у вивченні міжнародного права, і віднедавна таких галузей, як європейські права людини, їхнє практичне опанування не можливе без вивчення практики Європейського суду з прав людини. У певній формі його використовують, наприклад, і на практичних заняттях із матеріальних галузей права, де студенти навчаються умінню застосовувати теоретичні знання на практиці й, зокрема, використовувати норми права для вирішення певних ситуацій [3, с. 138].

Зупинімося детальніше на цих трьох методах. Кейс-метод полягає в опануванні права шляхом вивчення, тобто аналізу судових справ чи випадків, ситуацій.

На сьогодні судова практика вищих органів судової влади здійснює вплив на розвиток правової системи та регулювання суспільних відносин. У цьому контексті застосування судової практики в навчальних цілях набуває вагомого значення. Теорія отриманих майбутніми юристами знань повинна підкріплюватися практикою застосування правових норм, коли без вивчення певного досвіду судової діяльності не так просто прийняти юридично правильне рішення.

Значення судової практики стає особливо помітним у правовому регулюванні відносин, які не досить ясно, неповно або суперечливо унормовані на рівні законодавства, а також у застосуванні судами принципів права та норм про права людини й основоположні свободи [4, с. 21].

Формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері права з розумінням природи та змісту його основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин, що є метою навчання в закладах вищої освіти відповідно до стандарту вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 «Право», що був затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2018 р. № 1379 передбачає також вироблення студентами вмінь працювати з різними джерелами (зокрема, із судовою практикою), аналізувати їх.

Таким чином, судова практика як результат судової діяльності є наслідком тлумачення норм права у процесі їх застосування судом під час вирішення конкретних справ, у результаті чого розкривається й поглиблюється зміст застосовуваних норм, які конкретизуються у формі певних правових позицій.

На основі мого студентського досвіду в Державному університеті «Житомирська політехніка» сучасне викладання юридичних дисциплін характеризується переходом від традиційних лекцій до інноваційних методів, що відповідають європейським стандартам.

Університет, як зазначається в його освітніх програмах, акцентує увагу на практичній підготовці, де студенти застосовують знання в реальних контекстах, таких як правоохоронна діяльність. Одним із ключових методів є використання цифрових платформ, зокрема Освітнього порталу університету, де розміщені курси лекцій, завдання для практичних і лабораторних робіт, засоби тестування та матеріали для самостійної роботи. Мій досвід показує, що ця платформа полегшує доступ до матеріалів, дозволяючи студентам працювати в зручному темпі, що є важливим для розвитку самостійності та адаптації до цифрових технологій.

Міжнародна діяльність факультету, включаючи обмін методиками викладання з європейських вишів, також грає ключову роль. Як зазначається в описі кафедри, це дозволяє впроваджувати найновітніші наукові розробки в сфері права, що відповідає Болонському процесу.

Студент-центрований підхід у Житомирській політехніці є основою ефективної юридичної освіти, університет дозволяє студентам обирати не менше 25% дисциплін, формуючи індивідуальну освітню траєкторію, що враховує професійні інтереси. Це сприяє розвитку критичного мислення та мотивації, оскільки студенти можуть фокусуватися на спеціалізаціях, таких як кіберзлочинність, що актуально для сучасного ринку праці.

Аналіз сучасних методів викладання юридичних дисциплін показує, що поєднання традиційних та інноваційних підходів є ключем до формування конкурентоспроможного фахівця. З одного боку, важливим залишається ґрунтовне оволодіння теорією права, методологією та логікою юридичного мислення. З іншого — сучасні тенденції підкреслюють необхідність практичної складової, що включає використання кейс-методів, цифрових платформ, інтерактивних симуляцій і залучення судової практики.

Використання таких інструментів сприяє розвитку критичного мислення, підвищенню мотивації студентів, адаптації до цифрових технологій та формуванню здатності діяти в міжнародному правовому середовищі.

Отже, перспективи розвитку юридичної освіти в Україні полягають у зміцненні інтеграції теоретичної та практичної складових, широкому застосуванні інноваційних методів навчання, розширенні міжнародної співпраці та орієнтації на потреби студентів. Саме такий підхід здатний забезпечити підготовку висококваліфікованих, мобільних і конкурентоздатних юристів, які відповідатимуть вимогам сучасного ринку праці та сприятимуть розбудові правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Янчук Н.Д. Реформування юридичної освіти в Україні: осмислення та перспективи. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 311-316.
2. Забарна Н., Ковда Н. Інноваційні методики викладання юридичних дисциплін. *Traektoria Nauki Part of Science*. 2021. № 11. С. 1001-1008.
3. Новікова, В. П. Перспективи розвитку викладання юридичних дисциплін на прикладі досвіду США. *Проблеми сучасної освіти*. 2017. С. 136-138.
4. Петришин О. В. Судова практика як джерело права в Україні : проблеми теорії. *Право України*. 2016. № 10. с. 21.
5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2018 р. № 1379. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartuvishoyi-osviti-za-specialnistyu-081-pravo-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnyavishoyi-osviti>